

*Вінницький
торговельно-економічний
інститут КНТЕУ*

FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE: ANALYSIS AND STRATEGY

Monograph

Verlag SWG imex GmbH
Nuremberg, Germany
2018

**FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT
OF THE ENTERPRISE:
ANALYSIS AND STRATEGY**

Monograph

**Verlag SWG imex GmbH
Nuremberg, Germany
2018**

Authors:

Datsenko Anna - Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Docent
Kovalchuk Svitlana - Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Senior Lecturer
Kudyrko Olena - Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Docent
Lobacheva Iryna - Candidate of Pedagogic Sciences(Ph. D.), Docent
Seheda Serhii - Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Docent
Krupelnitska Irina - Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Docent
Patramanska Liudmyla - Assistant Lecturer
Cholii Lina – Postgraduate Student

Reviewers:

Gutsalenko L.V., Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of audit and state control of Vinnytsia National Agrarian University

Moroz O.V., Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Management, Marketing and Economics of Vinnitsa National Technical University

Financial resources management of the enterprise: analysis and strategy: Monograph. / Datsenko H.V., Kovalchuk S.P. and others. - Nuremberg, Germany. 2018. - 150 p.

The Monograph explores the theoretical aspects of enterprise financial resources. The factors of external and internal financial environment of the enterprise are analyzed. The use of the effects of the life cycle model and optimization of the strategy of financial resources management of the enterprise is substantiated.

The Monograph is intended for scientists, lecturers, heads of enterprises, higher education graduates of economic specialties and all those interested in financial resources management.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Теоретичні аспекти та еволюція фінансових ресурсів у сучасній фінансовій системі.....	6
1.2. Особливості глобалізаційних тенденцій руху та організації фінансових ресурсів підприємства	25
1.3. Концепція стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	63
2.1. Аналіз зовнішнього фінансового середовища підприємства.....	63
2.2 Оцінка детермінант внутрішнього фінансового середовища підприємства ..	79
2.3 Стратегія оптимізації фінансових ресурсів підприємства.....	119
ВИСНОВКИ	134
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	138

ВСТУП

В останні десятиліття відбуваються процеси істотної трансформації фінансової системи, формування єдиного світового фінансового простору. Зазначені тенденції значно ускладнюють взаємодію підприємств із зовнішнім фінансовим середовищем, змінюють передумови та можливості фінансової діяльності цих підприємств у стратегічному періоді, загострюють проблеми розробки та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами.

В умовах конкуренції підприємства повинні враховувати ці процеси у своїй фінансовій діяльності, спрямований на перспективу. Свідома розробка та реалізація стратегії управління фінансовими ресурсами в умовах фінансової глобалізації може замінити поступовий рух до глобального бізнесу.

Проблема стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств є недостатньо дослідженою в науковій літературі з точки зору її розробки, моделювання вибору оптимального варіанта та реалізації за умов сучасної фінансової глобалізації. Саме тому на сучасному етапі розвитку дедалі вагомішого значення набуває питання вивчення стратегії управління фінансовими ресурсами машинобудівних підприємств.

Питання теорії і практики розробки та реалізації спільної економічної стратегії підприємств отримали глибокий науковий теоретичний і емпіричний аналіз та широко представлені в працях вітчизняних і закордонних авторів. У розробку проблем формування загальної стратегії підприємств значний внесок зробили фундаментальні роботи таких учених, як: І. Ансоффа, О. Віханського, А. Градова, Б. Карлоффа, Г. Клейнера, Б. Колласа, М. Круглова, О. Кузнецової, В. Маркової, М. Мескона, Е. Нікбахта, Р. Фатхутдінова, Е. Уткіна та інших.

Фундаментальним дослідженням у галузі проблем управління фінансовими ресурсами присвятили свої праці такі вчені, як: І. Балабанов, І. Бланк, В. Бочаров, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, Ю. Воробйов, Г. Кірейцев, В. Ковальов, Н. Колчина, С. Майерс, Ф. Модільяні, В. Опарін, А. Поддєрьогін, О. Стоянова, А. Чупіс, А. Шеремет та інші. Роботи цих науковців визначають

теоретичну основу вивчення фінансової діяльності машинобудівних підприємств. У розробку проблем формування загальної стратегії підприємств значний внесок зробили фундаментальні праці таких науковців, як: І. Ансоффа, О. Віханського, А. Градова, Б. Карлофа, М. Круглова, О. Кузнецової, М. Мескона, Е. Уткіна, Р. Фатхутдінова, Ф. Хедоурі та інших.

Разом з тим, у вітчизняній теорії та практиці недостатньо розвинуті теоретичні та методичні підходи у вирішенні завдань моделювання вибору оптимального варіанту стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства за умов сучасних глобалізаційних процесів. Актуальними при цьому стають такі дослідження: визначення основних глобалізаційних тенденцій руху та еволюції фінансових ресурсів в сучасній фінансовій системі, дослідження концепції стратегії управління фінансовими ресурсами, оцінка детермінант внутрішнього та зовнішнього фінансового середовища підприємств, пошук стратегічних моделей управління (оптимізації) формуванням фінансової стратегії, розробка системи формування стратегії управління фінансовими ресурсами, вибір оптимального варіанту вказаної стратегії. Актуальність поставлених питань обумовили вибір теми, формування мети і завдань дослідження.

Метою даної монографії є обґрунтування теоретичних основ, пошук методичних підходів і прикладних рекомендацій щодо розробки стратегії управління фінансовими ресурсами машинобудівних підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти оптимізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств на основі інструментальних змінних системи та змінних стану завдання оптимізації.

Об'єктом дослідження є процеси формування, функціонування стратегії та забезпечення вибору оптимального ефективного варіанту використання фінансових ресурсів машинобудівних підприємств.

Автори плекають надію, що запропонована монографія буде цікава і корисна керівникам і спеціалістам підприємств, установ і організацій, науковим працівникам, аспірантам і студентам вищих навчальних закладів.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні аспекти та еволюція фінансових ресурсів у сучасній фінансовій системі

У світовій економіці протягом ХХ століття змінилися до невпізнання обсяг виробництва загалом і на душу населення, національні і світова фінансові системи, що підтримують в цей період економічне зростання. Помітне збільшення виробництва товарів і послуг, достатнє для підвищення рівня життя, не зважаючи на істотне збільшення чисельності населення Землі, забезпечив науково-технічний прогрес. Збільшення виробництва супроводжувалось поглибленням його спеціалізації, підвищенням ролі ринків, що спростили обмін товарами і поширення нових технологій. Іншими словами, у світі відбувалися і відбуваються процеси так званої глобалізації.

Глобалізація як феномен, за визначенням експертів Міжнародного валютного фонду, є зростаючою економічною взаємозалежністю країн всього світу внаслідок збільшення обсягу та різноманітності трансграничних трансакцій товарів, послуг і міжнародних потоків капіталу, а також завдяки все більш швидкій та широкій дифузії технологій.

Актуальною є проблематика адаптації ринку фінансових ресурсів до мінливого фінансового середовища та перспективи його нагромадження у вітчизняній економіці. Дослідженню аспектів складної і багатогранної проблеми формування та використання фінансових ресурсів присвячені праці таких учених: С. Баруліна, І. Бланка, І. Балабанова, Р. Брейлі, Ю. Брігхема, Ю. Воробйова, Е. Жукова, Г. Клейнера, В. Ковальова, Б. Коласса, М. Крейніна, С. Майерса, В. Опаріна, Д. Розова, В. Суторміна, В. Усоскіна, А. Чупіса, А. Шеремета та інших.

Питаннями вивчення впливу чинників зовнішнього фінансового

середовища на результативність формування фінансової стратегії підприємства широко висвітлюються в економічних дослідженнях вітчизняних і закордонних учених: І. Бланка, І. Балабанова, Р. Брейлі, Ю. Брігхема, Г. Клейнера, В. Ковальова, Б. Коласса, М. Крейніної, С. Майерса, В. Опаріна, В. Суторміної, А. Чупіса, А. Шеремета та інших.

Важливим компонентом сучасної світової економіки є глобальна фінансова система як органічна єдність світових валютних, фондових, кредитних і страхових ринків. Якісні зміни, що відбуваються в останні десятиріччя в сучасній фінансовій системі, зумовлені процесами глобалізації знаходять своє відображення у формуванні зовнішнього фінансового середовища підприємств, створюючи нові погрози і нові можливості їхньої стратегічної фінансової діяльності, загострюючи проблеми розробки та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами цих підприємств. Вивчення напрямків цих змін в процесі дослідження чинників зовнішнього фінансового середовища вимагає виявлення основних тенденцій руху і еволюції фінансових ресурсів в сучасній фінансовій системі.

Як відомо, сучасна теорія фінансів розглядає фінансові ресурси як одну з основних економічних категорій. На практиці категорію «фінансові ресурси» було введено вперше при складанні п'ятирічного плану країни, котрий містив баланс фінансових ресурсів. Наукове поняття категорії «фінансові ресурси» тісно пов'язано з такою категорією, як «фінанси». Фінансові ресурси відображають еволюцію фінансових відносин, оскільки є їхніми матеріальними носіями. Не викликає сумніву й те, що фінанси – це історична категорія, яка казнає певних змін у міру перетворення та розвитку економіки і суспільства.

На думку дослідників, окреслення сутності терміна «фінансові ресурси» як наукового поняття у вітчизняній економічній науці досі немає загальноприйнятої думки.

Здійснення дослідження в подальшому потребує, насамперед, чіткої термінологічної визначеності. Чимала кількість опрацьовувань стосується чисто фінансових ресурсів.

О. Василик зазначає, що «фінансові ресурси – це грошові фонди, які створюються в процесі розподілу, перерозподілу й використання валового внутрішнього продукту, що створюється впродовж певного часу в державі. Фінансові ресурси є матеріальними носіями фінансових відносин, що дає змогу виокремити фінанси із сукупності інших економічних категорій, жодна з яких не характеризується матеріальним носієм» [29, с. 75].

Л. Лахтіонова стверджує, що фінансові ресурси – це грошові кошти у формі грошових фондів (статутний фонд, фонд оплати праці, резервний фонд) та у не фондівій формі (використання грошових коштів для виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом і позабюджетними фондами, банками, страховими компаніями і т.д.) [76, с. 16].

О. Бандурка робить акцент на тому, що фінансові ресурси – це виражена в грошовій формі частина національного доходу, сконцентрована безпосередньо в державі чи підприємствах для використання на розширене відтворення і на загальнодержавні потреби [8, с. 43].

З точки зору М. Коробова «фінансові ресурси підприємства – власні і позичені грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються в статутних цілях підприємства» [63, с. 54].

В. Радіонова оцінює фінансові ресурси як «грошові доходи і нагромадження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення затрат із розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників» [126, с. 125].

З. Варналій [28] вважає, що фінансові ресурси – це грошові доходи і надходження, що перебувають у розпорядженні суб'єктів господарювання і призначені для забезпечення фінансових зобов'язань, розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників.

П. Левчасв [77] вважає, що фінансові ресурси становлять поточні та

потенційно можливі засоби, які при потребі можуть бути використані як знаки вартості, що розподіляється, тобто готівкова, безготівкова форма грошей, цінні папери тощо.

В. Опарін дає одне з найпростіших і найактуальніших визначень, розуміючи під фінансовими ресурсами суму коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства [97]. Таке розуміння фінансових ресурсів наближається по суті і є спорідненим із поняттям капітал. І. Балабанов пише, що фінансові ресурси – грошові засоби підприємства, які є в його розпорядженні. Автор поділяє фінансові ресурси на капітал, інвестиції в невиробничу сферу, витрати на споживання, фінансовий резерв [6]. В. Опарін також стверджує, що поняття «капітал» і «фінансові ресурси» – близькі за змістом. Водночас між капіталом і фінансовими ресурсами наявні суттєві відмінності. З одного боку – не вся сума капіталу виконує функції фінансових ресурсів, що пов'язані із забезпеченням виробничого процесу. А з іншого – не всі фінансові ресурси набувають ознак капіталу [97, с. 26].

Наведені вище визначення свідчать про різні підходи у трактуванні поняття «фінансові ресурси», однак усі вони зводяться до того, що фінансові ресурси виступають у вигляді грошових накопичень, доходів і надходжень або ж фондів грошових засобів.

Враховуючи різноманітність думок науковців, ми вважаємо, що фінансові ресурси – це сукупність всіх грошових ресурсів та їх еквівалентів, які є в наявності на підприємстві у фондівій та не фондівій формах, призначені для фінансування діяльності та змінюються під впливом глобального фінансового середовища.

Аналіз наукових публікацій, в яких розкривається сутність поняття «фінансові ресурси», показав, що всі визначення поняття «фінансові ресурси» поділяються на три групи. Перша група авторів виділяють фінансові ресурси з доходів підприємства, друга група – з його капіталу, і, нарешті, третя група – з капіталу і з доходів одночасно. Таким чином, виникає необхідність додатково вивчити сутність категорії «капітал», визначень якої сьогодні в економічній

літературі є чимало.

Категорія «капітал» отримала новий зміст в умовах переходу країни до ринкових відносин. Капітал в процесі свого функціонування забезпечує інтереси держави, власників підприємств та працюючого персоналу. Господарська одиниця, що здійснює операційну діяльність, має мати в наявності необхідний обсяг капіталу, що являє собою сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав та привілеїв, необхідних для здійснення господарської діяльності.

Економічна передумова виникнення капіталу – товарне виробництво і та його стадія розвитку, на якій товаром стає робоча сила. Історично цей процес почався в період первісного нагромадження капіталу, тобто, примусового відокремлення дрібних товаровиробників (селян, ремісників) від засобів виробництва, насамперед – від землі. Поява вільних найманих робітників означала перетворення простого товарного виробництва на ринкове й виникнення ринкових виробничих відносин, а також початок функціонування промислового капіталу. Йому передували лихварський, купецький і торговельний капітал [49, с.719].

Основною передумовою зародження капіталу є товарне виробництво та його стадія розвитку, на якій товаром стає робоча сила. Історичний екскурс вказує, що цей процес розпочався в період первісного нагромадження капіталу, тобто, примусового відокремлення дрібних товаровиробників (селян, ремісників) від засобів виробництва, насамперед – від землі. Поява вільних найманих робітників означала перетворення простого товарного виробництва на ринкове й виникнення ринкових виробничих відносин, а також початок функціонування промислового капіталу. Йому передували лихварський, купецький і торговельний капітал [49, с. 9].

Першим термін капітал спробував визначити грецький філософ Аристотель. Він ввів поняття «хремастика», що означає мистецтво забезпечувати достаток [49, с. 719]. Нового бачення капітал набув в працях класиків політичної економії А. Сміта та Д. Рікардо. Вони ототожнювали

капітал з нагромадженою працею, запасом (машин, інструментів, сировини, одягу, їжі, грошей та ін.) [49, с. 719]. Надалі у німецькій та французькій мовах цим терміном стали позначати головне майно, головну суму коштів.

Визначення капіталу, що було запроваджено класиками політичної економії, збереглось до наших часів і більшість науковців аналогічно трактують цю категорію. Проте присутні певні відмінності.

Перша відмінність полягає в тому, що західні економісти значно розширили діапазон запасів, видів нагромадженої праці, певних благ у з'ясуванні сутності капіталу. Американський економіст І. Фішер визначив капітал як запас багатства у певний час, як здатність багатства і власності приносити їх власнику постійний дохід у вигляді “потоку послуг” [49, с. 719].

Друга відмінність полягає в тому, що отримання доходу пов'язується не тільки з матеріальними факторами виробництва («фізичний капітал»), а й з людським чинником («людський капітал»).

Третя відмінність визначається тим, що західні науковці ототожнюють капітал з грошима.

Четверта відмінність пов'язується з тим, що науковці ототожнюють капітал з часом, який розглядають як окремий фактор виробництва. В західній економічній науці всебічно розкривають матеріально-речовий зміст категорії капітал, пов'язують його з різними факторами виробництва, з процесом отримання доходу. Таке розуміння є дуже близьким до трактування сутності капіталу К. Марксом та Ф. Енгельсом. Вони зазначали, що капітал складається із знарядь праці, сировини, засобів до існування, матеріальних продуктів, певної суми товарів, мінових вартостей. Сучасні західні науковці повніше, ніж К. Маркс і Ф. Енгельс, розкрили матеріально-речову структуру капіталу, пов'язали його з благами, з часом [49, с. 719].

Український науковець І. Бланк, розглядаючи капітал з позиції фінансового менеджменту, зазначає, що капітал підприємства характеризує загальну вартість коштів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів [14, с. 75].

Вивчення публікацій провідних вчених свідчить, що поняття “капітал” економістами розглядається з двох сторін. З одного боку, капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів. При цьому характеризується напрямом вкладення засобів. З іншого боку, якщо розглядати джерела фінансування, можна відзначити, що капітал – це можливість і сукупність форм мобілізації фінансових ресурсів для одержання прибутку.

Узагальнюючи різні наукові судження щодо тлумачення капіталу можна, помітити деяку неоднозначність з погляду різних економічних вчень. Як бачимо, підходи до розуміння капіталу, що існують в економічній літературі, залежать від тих позицій учених, з яких вони розглядають цю об’єктивну економічну категорію. Звичайно, визначення поняття “капітал підприємства” відрізняється одне від одного, що є цілком закономірним через достатню складність цієї категорії і неоднозначні підходи до її розуміння.

Еволюцію поглядів на категорію “фінансові ресурси” покладено в основу формування різних наукових шкіл, серед яких нами було виділено три основні: класичну (А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, І. Фішер, Дж. Хікс), сучасну (Г. Азаренкова, І. Балабанов, І. Бланк, Ю. Воробйов, В. Гриньова, В. Опарін, С. Хачатурян) та західну (Є. Брігхем, Е. Нікбахт, К. Шим Джей, С. Фішер, М. Мескон).

Отже, спираючись на наведені дослідження й тлумачення сутності фінансових ресурсів і капіталу підприємства, вважаємо за доцільне вживати поняття “фінансові ресурси” з метою подальшої оцінки наслідків процесів їх формування, розміщення та використання.

Таким чином, є підстави стверджувати, що поняття “капітал” і “фінансові ресурси” – близькі за змістом. Водночас між цими поняттями існують відмінності. З одного боку, не вся сума капіталу виконує функції фінансових ресурсів, що пов’язані із забезпеченням виробничої діяльності. А з другого – не всі фінансові ресурси набувають ознак капіталу. Належність до фінансових ресурсів залежить від їх розміщення, у зв’язку з чим розрізняють працюючий та

непрацюючий капітал. Функції фінансових ресурсів виконує лише працюючий капітал. Непрацюючий – це капітал вилучений з обігу, до якого відносяться резервні та страхові фонди, а також “мертвий капітал”, що виникає внаслідок нерациональних фінансових вкладень. Основною метою раціонального використання капіталу є максимальне збільшення частки працюючого капіталу.

Так, капітал є перетвореною формою фінансових ресурсів. Взаємозв’язок фінансових ресурсів і капіталу у загальних рисах відображено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1. Взаємозв’язок фінансових ресурсів і капіталу підприємства [97]

Таким чином, вивчивши підходи вітчизняних і зарубіжних вчених щодо розуміння сутності фінансових ресурсів підприємства, слід запропонувати наступне визначення: *фінансові ресурси підприємства* – це сукупність власних і залучених ззовні грошових коштів та їх еквівалентів, що змінюються у процесі

господарського кругообігу і призначені для фінансування діяльності підприємства як у фондovій, так і нефондовій формах, а також спрямовані на реалізацію підприємницької ідеї та отримання прибутку.

Розглядаючи економічну сутність фінансових ресурсів підприємства, слід зазначити, що провідні вчені виділяють такі їх характеристики та взаємозв'язок:

- фінансові ресурси підприємства є основним чинником виробництва. У системі факторів виробництва (капітал, земля, праця) капіталу належить пріоритетна роль, тому що він поєднує усі фактори в єдиний виробничий комплекс;
- фінансові ресурси характеризують результати діяльності підприємства, що приносять дохід. У даному випадку вони можуть виступати ізольовано від виробничого фактора у формі інвестованого капіталу;
- фінансові ресурси є головним джерелом формування добробуту його власників. Частина фінансових ресурсів в поточному періоді виходить з його складу і потрапляє в “кишеню” власника, а частина фінансових ресурсів, що накопичується, забезпечує задоволення потреб власників у майбутньому;
- фінансові ресурси підприємства є головним виміром його ринкової вартості. У цій якості виступають, насамперед, власні фінансові ресурси підприємства, що визначає обсяг його чистих активів. Поряд з цим, обсяг використаних власних фінансових ресурсів на підприємстві характеризує одночасно і потенціал залучення ним позикових фінансових засобів, що забезпечують одержання додаткового прибутку;
- динаміка фінансових ресурсів підприємства є найважливішим показником рівня ефективності його господарської діяльності. Здатність фінансових ресурсів до самозростання високими темпами характеризує відповідний рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, його здатність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел.

У сучасній глобальній економіці всі грошові відносини – фінансові відносини, всі грошові ресурси (кредитні, інвестиційні, платіжні тощо) –

фінансові ресурси. Виходячи з цього підходу, фінансові ресурси – це вся сукупність грошових коштів, які потенційно можуть бути використані і використовуються для здійснення фінансової діяльності та виконання фінансових (грошових) операцій суб'єктами господарювання та органами державної (муніципальної) влади і управління [9, с. 7].

Потрібно зазначити, що на сьогодні немає єдиного підходу до поділу та класифікації фінансових ресурсів. Узагальнюючи різні теоретичні підходи до їх класифікації фінансових ресурсів підприємств, можна їх класифікують їх таким чином (рис. 1.2).

Зазначимо, що фінансова діяльність суб'єктів господарювання – це будь-яка діяльність, спрямована на залучення і вкладення фінансових ресурсів, отримання доходів і здійснення поточних та інвестиційних витрат, виконання податкових і інших боргових зобов'язань, а також пов'язана з іншими грошовими транзакціями підприємств, що мають на меті досягнення економічного, соціального й споживчого ефекту.

Класифікація фінансових ресурсів підприємства має значення, насамперед, з позицій платності джерела. З позицій характеристики фінансової стійкості, всі джерела фінансових ресурсів поділяють на довгострокові та короткострокові. З позиції фінансування діяльності підприємства в стратегічному аспекті особливе значення мають довгострокові джерела коштів.

Фінансові ресурси як економічна категорія проявляють свою сутність через функції. Фінансовим ресурсам, як і фінансам взагалі, властиві три функції: функція утворення та надходження грошових доходів, функція використання грошових доходів і контрольна функція.

Джерелами фінансових ресурсів виступають всі грошові доходи та надходження, які має у своєму розпорядженні підприємство в певний період (або на певну дату), та які спрямовуються на здійснення грошових витрат і відрахувань, необхідних для виробничого та соціального розвитку: інвестицій (прямих, портфельних, в нематеріальні активи тощо), авансування в поточні витрати та відрахування на соціальні потреби, в централізовані спеціальні

фонди і до бюджетів різних рівнів.

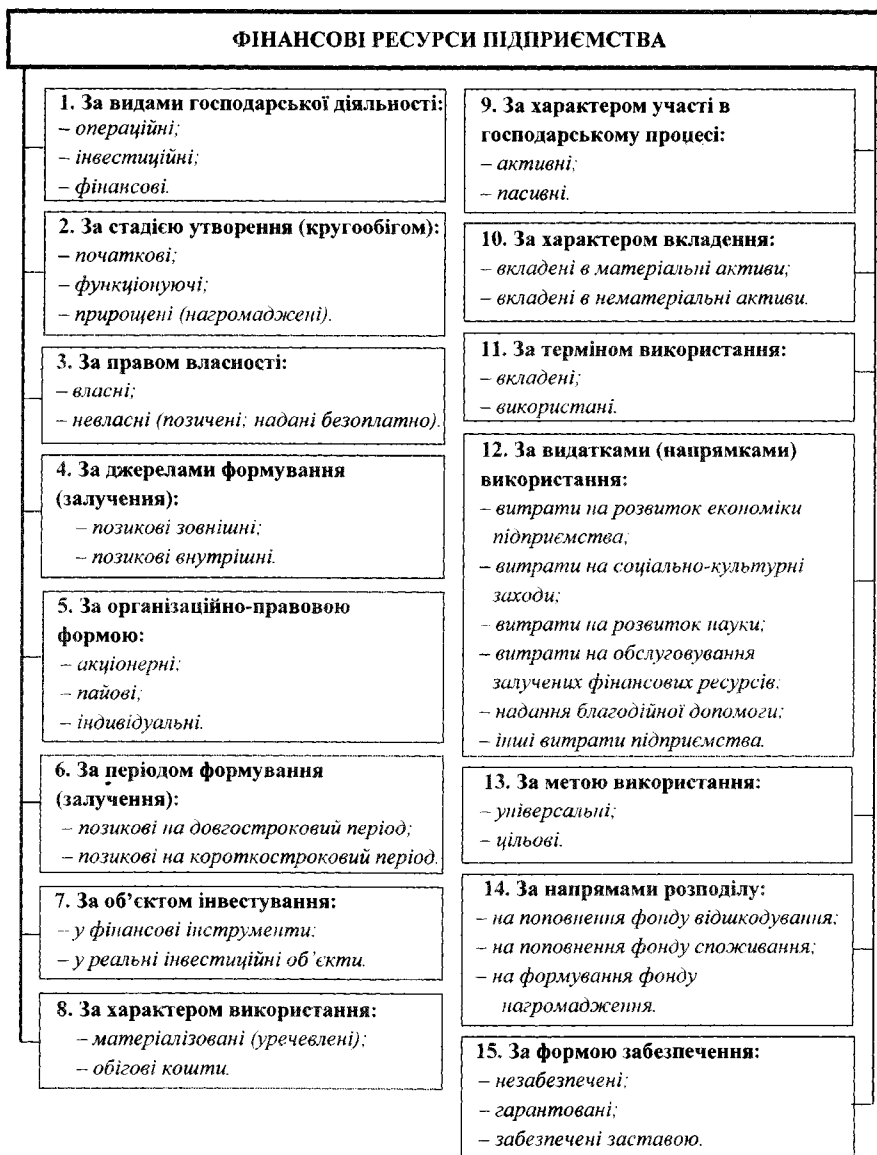

Рисунок 1.2. Класифікація фінансових ресурсів підприємства [97, 98]

Однією з класифікацій фінансових ресурсів підприємства є класифікація в ежності від джерел формування фінансових ресурсів (рис. 1.3).

Рисунок 1.3. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів [34, с. 59]

На формування фінансових ресурсів підприємства мають вплив

ВИСНОВКИ

На підставі виконаного дослідження основних тенденцій руху та еволюції фінансових ресурсів у сучасній фінансовій системі, теоретичних аспектів стратегії управління фінансовими ресурсами та особливостей організації фінансів корпоративних підприємств можна зробити наступні висновки:

1. Узагальнення точок зору науковців щодо визначення фінансових ресурсів дало змогу виділити дві основні позиції. Згідно з першою, науковці визначають економічний зміст фінансових ресурсів у формі грошових коштів, акумульованих у фондах, що зосереджені у відповідних фінансових сферах. Відповідно до другої позиції – фінансові ресурси асоціюють практично з усіма грошовими носіями, які задіяні суб'єктами господарювання в процесі фінансових відносин. Враховуючи різноманітність поглядів науковців, на нашу думку, фінансові ресурси – це сукупність всіх грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, які є в наявності на підприємстві у фондовій та не фондовій формах, призначені для фінансування діяльності та змінюються під впливом глобального фінансового середовища.

2. Виявлено якісні перетворення, що відбуваються в останні десятиліття в сучасній фінансовій системі, зумовлені процесами глобалізації визначають рух і еволюцію фінансових ресурсів. Глобалізація економіки з точки зору руху капіталу проявляється, насамперед, у вигляді міжнародних стратегічних альянсів, злиття і придбань.

3. Сучасна фінансова система, виконуючи свою головну функцію щодо забезпечення ефективної акумуляції та подальшого розміщення фінансових ресурсів, сприяє визначеній їхній якісній зміні в процесі перерозподілу. Фінансове посередництво дозволяє здійснювати наступні види трансформації фінансових ресурсів: тимчасову, перетворюючи короткострокові ресурси на довгострокові, або навпаки; обсягів, перетворюючи оптові ресурси на роздрібні (і навпаки); валютну, конвертуючи ресурси в іншу валюту; підпису, замінюючи для кінцевого кредитора підпис реального позичальника за контрактом своїм

підписом, покращуючи якість підпису контрагента за контрактом; просторову, влаштовуючи територіальне переміщення ресурсів.

4. Важливим аспектом фінансової глобалізації є створення нових фінансових інструментів (продуктів), фінансових технологій, які мають двоякий характер: з точки зору інтересів суб'єкта господарювання, новий фінансовий інструмент розглядається як спосіб оптимізації фінансових потоків, проте з точки зору фінансової структури економіки, нові фінансові інструменти можуть призвести до зростання частки чисто спекулятивних суб'єктів фінансових відносин, а потім викликати кризисні макроекономічні явища.

5. Подальші тенденції розвитку фінансового ринку значною мірою залежать від зовнішніх факторів: політичних, економічних і соціальних. Можна передбачити, що основні глобалізаційні тенденції руху та еволюції фінансових ресурсів у сучасній фінансовій системі: поява глобального фінансового ринку (зі своїми учасниками, фінансовими інструментами, єдиним інформаційним простором й технологіями); вільний рух капіталу між країнами і регіонами; формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів; суперечливі тенденції щодо ризику і невизначеності зберігатимуться і найближчим часом. У зв'язку з цим машинобудівним підприємствам у процесі дослідження чинників зовнішнього фінансового середовища потрібно враховувати ці тенденції для якнайповнішого виявлення загроз і можливих напрямів їх стратегічної фінансової діяльності.

6. На нашу думку, основною організаційно-правовою формою корпоративних підприємств в Україні можна вважати відкриті акціонерні товариства. Особливості організації фінансів цих підприємств визначені в Законі України «Про акціонерні товариства», в якому зазначені аспекти діяльності акціонерних товариств, порядок створення, загальні засади організації управління акціонерними товариствами та фінансового менеджменту.

1. Зауважимо, що одним із варіантів реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств є їхнє злиття, тобто об'єднання декількох товариств в одне юридичне лице для забезпечення синергетичного ефекту, коли

загальний фінансовий результат діяльності при такому перетворенні перевищує суму результатів окремих незалежних одиниць. Вартість об'єднаного акціонерного капіталу перевищує вартість окремо взятих акціонерних підприємств, що і є основною передумовою більшості злиття. Зростання вартості об'єднаних підприємств вигідне для акціонерів всіх товариств, що беруть участь в злитті і орієнтовані на здобуття синергетичного ефекту.

8. З'ясування суті, ролі та змісту стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств дало змогу сформулювати авторське визначення стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств (фінансової стратегії) як одного з найважливіших видів функціональної стратегії, що забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів з урахуванням фінансової глобалізації та альтернативних прогнозів зовнішнього фінансового середовища.

9. Важливим питанням на сьогодні є розробка фінансової стратегії підприємства для виходу і проникнення на окремі фінансові ринки, яка має вбудовуватися в загальну стратегію управління фінансовими ресурсами. Фактори фінансової сфери зарубіжних країн потрібно аналізувати і оцінювати для пошуку альтернативних варіантів щодо виходу на фінансові ринки конкретних країн в довгостроковому періоді.

10. Досліджено наявні підходи до формування критеріїв і показників оцінки внутрішнього фінансового середовища підприємств, з якими ми погоджуємося, але для комплексного стратегічного аналізу та розробки моделей управління фінансовими ресурсами підприємств, на нашу думку, доцільно залучати власну систему критеріїв.

11. Нами розширено сферу дії чинників зовнішнього фінансового середовища непрямого та безпосереднього впливу, які підлягають вивченню в процесі стратегічного аналізу управління фінансовими ресурсами підприємств, що сприяє більш повному виявленню особливостей та можливих напрямків їх стратегічної фінансової діяльності за умов фінансової глобалізації. Окрім національної фінансової сфери вона має містити регіональні фінансові сфери, фінансові сфери зарубіжних країн, а також світову фінансову сферу.

12. З метою вдосконалення моделей управління фінансовими ресурсами підприємств ми здійснили оцінку ефективності їх формування та використання. В результаті оцінки використання фінансових ресурсів автором побудовано матрицю сильних і слабких сторін фінансової діяльності промислових підприємств Вінниччини.

13. У практичній діяльності вітчизняних підприємств авторами запропонована комплексна система поглибленого аналізу внутрішнього фінансового середовища, яка дає можливість робити відповідне порівняння з метою подальшої оцінки наслідків формування стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств і відповідно впливати на них, а також виявляти резерви оптимізації цих ресурсів.

14. Нами описані стратегічні моделі управління формуванням фінансової стратегії підприємства та запропоновано концептуальну модель взаємозв'язку об'єктів управління, котра забезпечує ефективну взаємодію учасників конкурентного середовища.

Отримані результати, виявлення основних глобалізаційних тенденцій руху та еволюції фінансових ресурсів в сучасній фінансовій системі, розуміння суті стратегії управління фінансовими ресурсами корпоративних підприємств, вказують на те, що дослідження сфер дії чинників зовнішнього фінансового середовища, напрями вдосконалення стратегії управління фінансовими ресурсами допомагають якнайповніше визначити особливості й можливі напрями стратегічного фінансового розвитку машинобудівних підприємств в умовах глобалізації, обґрунтувати рекомендації до розробки і реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы / М. М. Алексеева. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 176 с.
2. Ансоф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансоф. – СПб.: Питер, 1999. – 416 с.
3. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф.; сокр. пер. с англ.; науч. ред. и авт. предисл. Л.И. Евенко. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
4. Антонюк Ю. Застосування математичних моделей в стратегічному управлінні підприємством // Ринок цінних паперів. – 2010. – № 3-4. – С.55–68.
5. Аранчій В.І. Фінансова стратегія у системі управління підприємством / В.І. Аранчій // Вісник Полтавської державної академії. – № 2. – 2010. – С. 156–159.
6. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента / Балабанов И.Т. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 480 с.
7. Балабанов И.Т. Финансы / И.Т. Балабанов, А.И. Балабанов – СПб.: Питер, 2000. – 192 с.
8. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємств. / О.М. Бандурка. – Київ: Либідь, 1998. – 312 с.
9. Барулин С.В. Сущность финансов: новые реалии / С.В. Барулин, Т. М. Ковалева. // Финансы. – 2008. – № 5. – С. 5-8.
10. Безбородова Т.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т.В. Безбородова // Держава та регіони. – 2010. – № 5. – С. 21–23.
11. Бердар М.М. Складові оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств / М.М. Бердар // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – Вип. 21. – С. 272-279.
12. Бердар М.М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства / М.М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5. – С.133-138.
13. Білик М.Д. Фінансове планування на підприємстві: навчальний посібник /

- М. Д. Білик, Т.Є. Беялов. – К.: ПанТот, 2015. – 436 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/79379>
14. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т.1 / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника-центр, 2008. – 624 с.
  15. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т.2 / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1999. – 512 с.
  16. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И.А. Бланк. – К.: ИТЕМ ЛТД, 1996. – 334 с.
  17. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2007. – 448 с.
  18. Бланк И.А. Управление капиталом: Учебный курс. / И.А. Бланк. – К, 2008. – 702 с.
  19. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 512 с.
  20. Бланк И.А. Финансовый менеджмент / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1999. – 528 с.
  21. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. / И.А. Бланк. – К, 2001. – 560 с.
  22. Близнюк О.П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О.П. Близнюк, А.П. Горпинченко // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. – 2012. – № 2. – С. 1-7.
  23. Бойченко Н.В. Сутність та місце фінансової стратегії в системі управління підприємством / Н.В.Бойченко, О.В. Ілляшенко // Харків: ХДУХТ – 2012. – С.151-158. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Admin/Desktop/esprstp_2012_1\(1\)_23.pdf](file:///C:/Users/Admin/Desktop/esprstp_2012_1(1)_23.pdf)
  24. Бочаров В.В. Управление денежным оборотом предприятий и корпораций / В.В. Бочаров. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 144 с.
  25. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Брейли Р., Майерс С. – 2-е русск. изд. (пер. с 7-го междунар. изд.). – М.: Олимп-Бизнес, 2012. – 1008 с.
  26. Бригхем Юджин Ф. Энциклопедия финансового менеджмента / Юджин Ф. Бригхем; сокр. пер. с англ. / ред. кол.: А.М. Емельянов, В.В. Воронов, В. И. Кушнин и др. – 5-е изд. – М.: РАГС; Экономика, 1998. – 823с.
  27. Ван Хорн. Основы управления финансами / Ван Хорн, К. Джеймс; пер. с

- англ.; предисл. И.И. Васильевой. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 799 с.
28. Варналій З.С. Актуальні проблеми фінансів малого підприємництва України / З.С. Варналій // *Фінанси України*. – 1996. № 10. – С. 23-33.
  29. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. / О.Д. Василик – К.: НІОС, 2001. – 416 с.
  30. Виханский О.С. Стратегическое управление / О.С. Виханский – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономистъ, 2008. – 296 с.
  31. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління / І.Ф. Волк // *Держава та регіони*. – 2011. – № 6. – С. 339–342.
  32. Горпинченко А.П. Принципи формування фінансових ресурсів підприємства / А.П. Горпинченко // *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. – 2013. – Вип. 2(1). – С. 111-118.
  33. Господарський Кодекс України // *Офіційний вісник України*. – 2007. – № 311. – 458 с.
  34. Григораш Т.Ф. Шляхи вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства / Т.Ф. Григораш, Є.С. Сокальська, А.В. Шабала // *Молодий вчений*. – 2014. – № 10(13). – С. 59-61.
  35. Гриньов А.В. Якість формування фінансової стратегії підприємства / А.В. Гриньов, О.М. Ястремська // *Фінанси України*. – 2012. – № 6. – С. 121-128.
  36. Гриньова В.М. Фінанси підприємств / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2008. – 424 с.
  37. Гусева Ю.М. Еволюція концепції стратегічного управління / Ю.М. Гусева // *Економіка України*. – 2011. – № 9. – С. 39–41.
  38. Дагаев А.А. Рисковый капитал и его роль в процессе освоения нововведений. / А.А. Дагаев. – М., 1986. – 343 с.
  39. Данилишин Б. Машинобудування відновлює свої позиції / Б. Данилишин // *Урядовий кур'єр*. – 2013. – № 194. – С. 4.
  40. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства / Г.В. Даценко // *Вісник Хмельницького національного університету*. – *Економічні науки*. – 2009. – № 5. – Т. 2 (136). – С. 162–165.
  41. Даценко Г.В. Концепція стратегії управління фінансовими ресурсами

- підприємств / Г.В. Даценко // Збірник Вінницького національного аграрного університету. – Вінниця: ВНАУ. – 2010. – С. 28–34.
42. Даценко Г.В. Особливості стратегії управління фінансовими ресурсами підприємств за умов глобальної конкуренції / Г.В. Даценко // Моделювання регіональної економіки. – № 5. – 2012. – С. 176–179.
43. Даценко Г.В. Специфіка функціонування фінансів корпоративних підприємств / Г.В. Даценко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2009. – С. 106–110.
44. Даценко Г.В. Дослідження теоретичних аспектів стратегій управління фінансовими ресурсами підприємств / Г.В. Даценко, О.М. Кудирко // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького національного університету, 2013. – №6, Т.1 (206). – С. 260-264.
45. Деньги. Кредит. Банки. Ценные бумаги / под ред. Жукова Е. Ф. – М.: Юнити-Дана, 2007. – 310 с.
46. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Вінницькій області. Вінниччина у цифрах у 2016 році. Стат. збірник. / за ред. С. Н. Ігнатова. – Вінниця, 2016. – 172 с.
47. Друкер П. Будущее, которое уже наступило [Электронный ресурс] / П. Друкер. – Режим доступа: <http://www.cfin.ru>.
48. Друкер П. Задачи менеджмента XX I веке / П. Друкер. – М.: Вильямс, 2001. – 272 с.
49. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.1 / за ред. С.В. Мочерного та ін. – К.: Академія, 2000. – 864 с.
50. Євтушевський В.А. Стратегія корпоративного управління / В.А. Євтушевський, К.В. Ковальська. – К.: Знання, 2011. – 287 с.
51. Єгоров В.О. Ресурси фінансової системи і стратегія економічного зростання / В. О. Єгоров // Фінанси України. – 2011. – № 9. – 133 с.
52. Забаштанський М.М. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств / М.М. Забаштанський // Актуальні проблеми економіки. – 2012. № 6. С. 25–29.
53. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посібник. / В.М. Івахненко. – Е., 2002.

54. Ігнат'єва І.А. Методологічні підходи щодо формування концептуальної моделі стратегічного управління промисловим підприємством / І.А. Ігнат'єва // Економіка і держава. – 2010. – №2. – С. 44–48.
55. Казарезов А.Я. Методы оптимизации в принятии технических и экономических решений // А.Я. Казарезов, А.Ф. Галь, Т.А. Фарионова, С. К. Чернов. – Николаев, 2011. – 145 с.
56. Карлофф Б. Деловая стратегия / Б. Карлофф; пер. с англ. – М.: Экономика, 1991. – 239 с.
57. Киш Л.М. Аналіз механізму управління фінансовими ресурсами / Л.М. Киш, О.В. Біла // Стан та передумови стійкого розвитку аграрного сектору в умовах трансформаційних процесів у світовій економіці (Частина 2) – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – С. 55-59.
58. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Кірейцев Г.Г. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.
59. Клейнер Г. Реформа підприємств – путь к реформированию экономики / Г. Клейнер // Финансовый бизнес. – 2001. – № 4–5. – С. 12–20.
60. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / Ковалев В.В. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 768 с.
61. Козачок І.А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І.А. Козачок // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2011. – Вип. 47. – С. 277-283.
62. Колісник М.К. Фінансова санація та антикризове управління підприємством. / М.К. Колісник. – К.: Кондор, 2011. – 272 с.
63. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. / М.Я. Коробов. – К.: Знання, 2000. – 267 с.
64. Кравцова А.М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та ефективного використання. Монографія. / А.М. Кравцова. – Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2010. – 220 с.
65. Ковальчук С.П. Система показників аналізу та способи підвищення дохідності інвестиційних проектів / С.П. Ковальчук, О.М. Кудирко // Ефективна економіка. – 2017. – №9. – електронний ресурс. – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=9&y=2017>
66. Ковальчук С.П., Денисюк О.М. Інноваційна методика прогнозування

- інвестиційних вкладень із застосуванням методів економіко-математичного моделювання / Ковальчук С.П., Денисюк О.М. // Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – Тернопіль : Тернопільська державна с/г дослідна станція ІКСГП НААН. – 2015. – №.2 (57). – С. 211 – 215.
67. Ковальчук С.П., Денисюк О.М. Аналітичне забезпечення фінансового менеджменту підприємства / Ковальчук С.П., Денисюк О.М. // Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2017. – №7 – 8 [70]. – С. 154 – 159, Режим доступу: http://ie.at.ua/IE_2017/InnEko_7-8_2017.pdf
68. Ковальчук С.П. Факторні системи як елемент аналітичного забезпечення фінансового менеджменту / Ковальчук С.П. // Інвестиції : практика та досвід. – 2018. – № 6. – С. 13-17. Режим доступу : <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5987&i=1>
69. Коцераба Н.В. Повышение эффективности антикризисного управления предприятием / Н.В. Коцераба // Вестник белорусского государственного экономического университета: Научно-практический журнал №3 (110). 2015. – С. 54-60.
70. Коцераба Н.В. Організаційно – методичні засади внутрішнього контролю в системі управління підприємством / Н.В. Коцераба // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць Вип.2 (153). – К., 2014. – С. 70 -74.
71. Коцераба Н.В. Фінансовий контроль в системі управління прибутком підприємства торгівлі / Н.В. Коцераба // Вісник Хмельницького національного університету: Науковий журнал, №3. – Х., 2017, С. 74 – 79.
72. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией / М.И. Круглов. – М.: Русская Деловая литература, 1998. – 768 с.
73. Крупельницька І.Г. Методико-організаційні аспекти внутрішнього аудиту інвестицій в нові проекти та їх техніко-економічний аналіз / І.Г. Крупельницька // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: традиції, проблеми, перспективи. Збірник тез доповідей V наукової конференції пам'яті д.е.н., проф. Бородкіна О.С. – Київ : ДАСОА, 2007. – С. 165-170.
74. Крупельницька І.Г., Сеґеда С.А. Проблеми організації контролю та аудиту

- інвестиційних ресурсів / І.Г. Крупельницька, С.А. Сегеда // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». Збірник наукових праць. Випуск 22. – Одеса, 2016. – С. 156-160.
75. Кудирко О.М. Інвестиційні стратегії в інноваційній діяльності підприємств харчової промисловості / О.М. Кудирко // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – Вип. 251, Т.І. – С. 223–229.
76. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
77. Левчаев П.А. Финансовые ресурсы предприятия: теория и методологии системного подхода / Науч. ред. проф. П.В. Шичкин. – Саранск: Изд-во Мордов. ун-та, 2002. – 104 с.
78. Лобачева І.Ф., Бучинська Я.В., Погребняк О.Ю. Економічний аналіз - передумова планування ефективності виробництва // Глобальні та національні проблеми економіки /Електронне наукове видання, Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського, Миколаїв, 2015, випуск 8, С. 1095-1098.
79. Лобачева І.Ф., Чорноконь С.М., Шаповалова Я.В. SWOT-аналіз в підприємницькій діяльності // Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва в Україні. – Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2018. С. 230-235.
80. Лобачева І.Ф., Якименко Л.С. Імітаційне моделювання за методом Монте-Карло у прийнятті управлінських рішень // Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка. – 2017. - №4. – С. 137-140.
81. Поліщук Н.В., Громова О.Є, Лобачева І.Ф. Економічний аналіз у схемах і таблицях. Навчальний посібник Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2018. – 220с.
82. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. – 2012. – № 3 – С. 113.
83. Маркова В.Д. Стратегический менеджмент / В.Д. Маркова, С.А. Кузнецова. – М.: ИНФРА-М; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2001. – 288 с.
84. Масленников О.Ю. Фінансова стратегія та планування в умовах

- становлення ринку / О.Ю. Масленніков, А.Я. Шпачук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Л., 2007. – Вип. 17.3. – С. 260–262.
85. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 702 с.
86. Мец В.О. Економічний аналіз (Збірник практичних завдань і тестів за даними П(С)БО): Навч. посібник. / В.О. Мец. – К.: КНЕУ, 2001. –
87. Минцберг Г. Школы стратегий / Минцберг Г., Альстренд Б., Лемпел Дж. – Спб.: Питер, 2002. – 336 с.
88. Моляков Д.С. Теория финансов предприятий / Д.С. Моляков, Е.И. Шохин – М.: Финансы и статистика, 2000. – 112 с.
89. Моргунов Е.Б. Модели жизненного цикла организации [Электронный ресурс] / Е.Б. Моргунов. – Режим доступа: <http://www.ecsocman.edu.ru/db/msg/198166.html>
90. Нагорна О.В. Стратегія фінансового забезпечення підприємств комунального господарства: сутність та особливості / О.В. Нагорна // «Ефективна економіка» Випуск № 9. – 2012 – С. 96-100.
91. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: монографія / А.П. Наливайко. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
92. Немцов В.Д. Стратегічний менеджмент / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань – К.: УВПК, ЕксОб, 2001. – 559 с.
93. Нестеренко Н.В. Шляхи вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства / Н.В. Нестеренко, Д.М. Ребріна // «Вісник». – 2011. – № 3(16). – С. 69-72.
94. Нестерчук Ю.О., Сегеда С.А. Економіка підприємства: навчальний посібник / Нестерчук Ю.О., Сегеда С.А. – Вінниця: ПП «Едельвейс і Ко», 2014 – 372 с.
95. Ніколайчук М.В. Сучасні економічні проблеми фінансування машинобудівних підприємств України / Ніколайчук М.В., Гринчук І.П. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 6. – Т.3 (164). – С. 75–79.
96. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) / В.М.Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
97. Опарін В.М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення /

- В.М. Опарін // Вісник НБУ. – 2000. – № 5. – С. 10-11.
98. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька І.Ю. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
99. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави: Монографія. / К.В. Павлюк. – К.: НІОС, 1997. – 224 с.
100. Пакулін С. Еволюція концепції стратегічного управління / С. Пакулін // Схід. – 2011. – № 2 (80). – С. 3–11.
101. Патраманська Л.Ю. SWOT-аналіз як спосіб розробки стратегії розвитку підприємства/ Л.Ю. Патраманська, Д.В. Берднік //Міжнародне економічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6 грудня 2014 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2014.-Ч.4. – С. 50-53.
102. Партин Г.О. Фінансова стратегія у системі управління фінансами підприємства / Партин Г.О., Митрухіна О.Я. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 19.6. – С. 208-214.
103. Погожа Н.В. Проблемні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства в умовах рецесії України / Н.В. Погожа // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 2(45). – С. 144-149.
104. Поліщук Н.В. Функціонування економічних систем: моделі складових результативності: монографія. – Вінниця: ВНАУ, 2010. – 396 с.
105. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2012 року № 514–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 50–51. – С. 384.
106. Птащенко Л.О. Розвиток наукових напрямків управлінських концепцій удосконалення системи показників діяльності / Л.О. Птащенко // Економіка і Держава. – 2012. – № 5. – С. 42–44.
107. Путятин Ю.А. Финансовые механизмы стратегического управления развитием предприятия : монография / Ю.А. Путятин, А.И. Пушкарь, А.Н. Тридед. – Х.: Основа, 2000. – 488 с. [С.226]
108. Радова Л.Д. Фінансова стратегія в системі управління підприємством / Л.Д. Радова, А.В. Череп // Держава та регіони. – 2011. – № 2. – С. 130-135.
109. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі / К.І. Радченко. – 2-ге вид., доп.

- Львів: Новий світ–2000, 2007. – 272 с.
110. Рейнжиніринг бізнес-процесів / Лепейко Т.І., Котлик А.В. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2013. – 80 с.
111. Розов Д.В. Глобализационные тенденции движения и эволюции основного капитала в современном мире / Д.В. Розов // *Финансы и кредит*. – 2009. – № 11. – С. 44–59.
112. Руденко М.І. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємств / М.І. Руденко // *Економічні науки*. – 2012. Вип. 22, Ч. II. – С. 12-20.
113. Рудченко І.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства / І.В. Рудченко. // *Фінанси України*. – 2013. – № 6 – С. 16-19.
114. Сегеда С.А., Денисюк О.М. Сучасні особливості фінансування сільськогосподарських підприємств в умовах фінансової кризи / С.А. Сегеда О.М. Денисюк // *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць II Міжнародної науково-практичної конференції*. – Вінниця: Центр підготовки навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. – Ч.1 – С. 353-357
115. Сегеда С.А. Закономірності розвитку аграрно-промислового виробництва та ефективність його функціонування / А.С. Сегеда // *Економіка АПК*. – 2018. – № 6. – С. 113-114
116. Семенов А.Г. Фінансова стратегія в управлінні підприємством: монографія / Семенов А.Г. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – 156 с.
117. Серединська В.М. Економічний аналіз. Навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010.— 661 с.
118. Смолін І.В. Моделі стратегічного управління / І.В. Смолін // *Статистика України*. – 2007. – № 4. – С. 52–55.
119. Теслюк Н.П. Методичні основи розробки фінансової стратегії підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / Н.П. Теслюк. – К., 2006. – 20 с. [С.222]
120. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и

- реализации стратегии / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд; пер. с англ.; под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
121. Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства / О.М. Тридід. – Харків: ХДДЕУ, 2002. – 363 с. [С.223]
122. Управління стратегічним розвитком підприємств: методологія, інструментарій, організація: монографія / О.В. Мозенков. – Х.: Одиссей, 2012. – 288 с.
123. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – М., 1997. – с.
124. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / колл. авторов; под общ. ред. А.Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 1168 с.
125. Финансовый менеджмент / под ред. А.М. Ковалевой. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 284 с.
126. Финансы / под ред. В.М. Радионовой. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 125 с.
127. Финансы и кредит / под ред. А.М. Ковалевой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 512 с.
128. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т.О., Кравчук Н.Я., Горін В.П. та ін.]; за ред. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с. [С.219]
129. Цигилик І.І. Економічне обґрунтування діяльності підприємства на основі методів стратегічного управління / Цигилик І. І., Вінтонів С.І. // Економіка, фінанси, право. – 2010. – № 8. – С. 3–9.
130. Чолій Л.О. Необхідність впровадження фінансового контролінгу у державному секторі економіки / Л.О. Чолій // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: зб. наук.пр. VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м.Вінниця, 28 березня 2018р.): у двох частинах. Частина перша. – Вінниця: Видавничо редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. – С. 18-21.
131. Шагуров О.О. Стан і тенденції розвитку машинобудування в Україні / О.О. Шагуров // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 3. – С. 57–63.
132. Шершньова З.Є. Стратегічне управління // З.Є. Шершньова,

- С. В. Оборська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vuzlib.net/strat_upr/374.htm.
133. Шкробот М.В. Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємств / М.В. Шкробот // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3, Т. 2. – С. 236-240.
134. Шмідт М.П. Фінансово-економічна сутність управління корпораціями в машинобудуванні України / М.П. Шмідт, Я.В. Кудря // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 53–62.
135. Ястремська О.М. Якість формування фінансової стратегії підприємства / О.М. Ястремська, А.В. Грицьов // Фінанси України. – 2014. – №6. – С.121-128.
136. Chandler A.D. Strategy and Structure; Chapters in the History of the Industrial Enterprises, MIT Press, Cambridge, Mass. – 1962/1998.
137. [http:// www.ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/druk/soc_ek/](http://www.ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/druk/soc_ek/)
138. [http:// www.wapedia.mobi/uk/Акціонерна_компанія](http://www.wapedia.mobi/uk/Акціонерна_компанія)
139. http://www.feg.org.ua/ua/news/foundation_news/112.html
140. http://www.rbc.ua/ukr/newslineshow/gktsbfr_kolichestvo_aksionernyh_obshchestv_v_ukraine_v_2013_g_umenshilos_priblizitelno_na_5_29012010

**FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT
OF THE ENTERPRISE:
ANALYSIS AND STRATEGY**

Monograph

WARNING

Without limitation, no part of this publication may be reproduced, stored, or introduced in any manner into any system either by mechanical, electronic, handwritten, or other means, without the prior permission of the authors.
Edited by the authors.

ISBN 978-3-9819288-9-5